

Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa
(Trọn bộ 24 tập)

Hán dịch: Tam Tạng Pháp Sư Huyền Trang
Việt dịch: Hòa Thượng Thích Trí Nghiêm
Khảo dịch: Hòa Thượng Thích Thiện Siêu
Sài Gòn 1998

--- o0o ---

Tập 22
QUYỀN THỨ 550
HỘI THỨ TƯ

Phẩm
TƯỚNG KHÔNG
Thứ 18 - 2

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Như Thế Tôn nói các hành đều là phân biệt làm ra, sanh từ vọng tưởng đều chẳng thật có. Vì nhân duyên nào các Bồ-tát đây chỗ được công đức vô lượng vô biên?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Nhưng các Bồ-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm cũng nói các hành phân biệt làm ra, không vô sở hữu, hư dối chẳng thật.

Sở dĩ vì sao? Các Bồ-tát này khéo học nội không cho đến vô tánh tự tánh không rồi, xem xét các hành không chẳng đều là phân biệt làm ra, không vô sở

hữu, hư dối chẳng thật. Bồ-tát Ma-ha-tát này như như xem xét các hành đều là phân biệt làm ra, không vô sở hữu, hư dối chẳng thật, như vậy, như vậy bèn năng được chẳng lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm; như như chẳng lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, như vậy, như vậy chỗ được công đức vô lượng vô biên.

Cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Vô lượng với vô biên có sai khác nào?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nói vô lượng ấy là đối chỗ này lượng nó dứt hẳn. Nói vô biên ấy là đối trong đây đếm chẳng thể hết.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vả có nhân duyên sắc cũng thể nói vô lượng vô biên, thọ tưởng hành thức cũng thể nói vô lượng vô biên ư?

Phật bảo: Thiện Hiện! Có nhân duyên nên sắc cũng thể nói vô lượng vô biên, thọ tưởng hành thức cũng thể nói vô lượng vô biên.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nhân duyên nào nên sắc cũng thể nói vô lượng vô biên, thọ tưởng hành thức cũng thể nói vô lượng vô biên ư?

Phật bảo: Thiện Hiện! Tánh sắc không, nên cũng thể nói là vô lượng vô biên. Tánh thọ tưởng

hành thức không, nên cũng thể nói là vô lượng vô biên.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vì chỉ sắc thọ tướng hành thức không, hay tất cả pháp cũng đều không ư?

Phật bảo: Thiện Hiện! Ta trước đâu chẳng nói tất cả các pháp đều không?

Thiện Hiện thưa rằng: Phật tuy thường nói các pháp đều không, mà các hữu tình chẳng biết thấy giác, nên tôi nay lại phải hỏi lần nữa.

Phật bảo: Thiện Hiện! Chẳng chỉ sắc thọ tướng hành thức không, Ta nói các pháp không chẳng đều không.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vô lượng vô biên là thêm lời nào? Phật bảo: Thiện Hiện! Vô lượng vô biên là thêm lời cho không, vô tướng, vô nguyên.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vô lượng vô biên vì chỉ là không vô tướng vô nguyên hay lại có các nghĩa khác ư?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Ta đâu chẳng nói tất cả pháp môn không chẳng đều không?

Thiện Hiện thưa rằng: Như Lai thường nói tất cả pháp môn không chẳng đều không.

Phật bảo: Thiện Hiện! Không tức vô tận, không tức vô lượng, không tức vô biên, không tức các nghĩa. Vậy nên, Thiện Hiện! Tất cả pháp môn tuy có nhiều thứ lời nói sai biệt mà nghĩa không khác.

Thiện Hiện phải biết: Lý các pháp không, đều chẳng thể nói, Như Lai phương tiện nói là vô tận, hoặc nói vô lượng, hoặc nói vô biên, hoặc nói là không, hoặc nói vô tướng, hoặc nói vô nguyên, hoặc nói vô tác, hoặc nói vô sanh, hoặc nói vô diệt, hoặc nói chẳng có, hoặc nói vắng lặng, hoặc nói lìa nhiễm, hoặc nói Niết-bàn. Các như thế thấy vô lượng pháp môn nghĩa thật không khác, đều là Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác vì các hữu tình phương tiện diễn nói mà thôi.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Thế Tôn rất lạ! Phương tiện khéo léo, thật tánh các pháp chẳng thể tuyên nói mà vì hữu tình phương tiện chỉ rõ. Như tôi hiểu nghĩa Phật đã nói, thật tánh các pháp đều chẳng thể nói.

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Thật tánh các pháp đều chẳng thể nói. Sở dĩ vì sao? Vì

tánh tất cả pháp đều rốt ráo không, không có kẻ năng tuyên nói rốt ráo không được.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nghĩa chẳng thể nói có thêm bớt chẳng? Phật bảo: Thiện Hiện! Nghĩa chẳng thể nói không thêm không bớt.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu nghĩa chẳng thể nói không thêm không bớt ấy, thời lẽ Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa cũng không thêm bớt. Nếu sáu thứ Ba-la-mật-đa đây không thêm bớt, thời lẽ sáu thứ Ba-la-mật-đa đều vô sở hữu. Nếu sáu thứ Ba-la-mật-đa đều vô sở hữu, Bồ-tát Ma-ha-tát làm sao tu hành Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa cầu chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Bồ thí thấy sáu Ba-la-mật-đa đều không thêm bớt, cũng vô sở hữu. Nhưng các Bồ-tát Ma-ha-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa phương tiện khéo léo chẳng khởi nghĩ này: Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế có thêm có bớt. Chỉ khởi nghĩ này: Chỉ có danh tướng gọi là Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Bồ-tát Ma-ha-tát này khi tu hành Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa, đem Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa đây cùng hành tác ý, và nương

đẩy khởi tâm cùng hành với các hữu tình bình đẳng chung có, hồi hướng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, đúng như Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề thẩm sâu mâu nhiệm mà khởi hồi hướng. Do hồi hướng đây phương tiện khéo léo tăng thượng thế lực năng chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Sao gọi Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề?

Phật bảo: Thiện Hiện! Chơn như các pháp, đẩy gọi Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Thiện Hiện phải biết: Chơn như các pháp không thêm bớt nên chơn Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề cũng không thêm bớt. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát hằng nhiều an trụ tác ý tương ưng chơn như như thế bèn gần Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Như vậy, Thiện Hiện! Nghĩa chẳng thể nói tuy không thêm bớt mà chẳng lui mất tác ý chơn như. Ba-la-mật-đa tuy không thêm bớt mà chẳng lui mất sở cầu Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát an trụ tác ý chơn như như thế tu hành Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa bèn gần Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

HỘI THỨ TƯ

Phẩm

THÂM CÔNG ĐỨC

Thứ 19

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Bồ-tát Ma-ha-tát này vì khởi tâm trước năng chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, hay khởi tâm sau năng chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề? Khi tâm trước khởi, tâm sau chưa khởi, không nghĩa hòa hợp. Nếu khởi tâm sau chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, khi tâm sau khởi tâm trước đã diệt? Như vậy trước sau pháp tâm tâm sở tiến thoái gạn tìm không nghĩa hòa hợp, làm sao khá được chứa nhóm căn lành? Nếu các căn lành chẳng thể chứa nhóm, làm sao Bồ-tát viên mãn căn lành năng chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Như khi đốt đèn, vì ngọn lửa trước năng cháy tim hay ngọn lửa sau năng cháy tim?

Thiện Hiện thưa rằng: Như tôi hiểu ý chẳng phải ngọn lửa trước năng cháy tim, cũng chẳng là ngọn lửa trước. Chẳng phải ngọn lửa sau năng cháy tim, cũng chẳng là ngọn lửa sau.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Tim bị cháy chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Thế gian hiện thấy cái tim thật cháy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát cũng lại như thế. Chẳng phải tâm trước khởi năng chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề cũng chẳng phải là tâm trước, chẳng phải tâm sau khởi năng chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề cũng chẳng là tâm sau, mà các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo, khiến các căn thêm lớn viên mãn, năng chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Lý thú duyên khởi sâu thẳm như thế, nghĩa là các Bồ-tát Ma-ha-tát chẳng tâm trước khởi năng chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, cũng chẳng là tâm trước. Chẳng tâm sau khởi năng chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, cũng chẳng là tâm sau. Chẳng tức các tâm khởi như thế nên năng chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, chẳng là các tâm khởi như thế nên năng chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, mà các Bồ-tát Ma-ha-tát năng chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Nếu tâm diệt rồi sanh lại được chẳng? Thiện Hiện thưa rằng:

Bạch Thế Tôn! Chẳng được. Tâm ấy diệt rồi chẳng thể sanh lại.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Nếu tâm đã sanh có pháp diệt chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Như vậy. Nếu tâm đã sanh định có pháp diệt.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Tâm có pháp diệt chẳng sẽ diệt chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng được. Tâm có pháp diệt quyết định sẽ diệt.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Tâm không pháp diệt là sanh được chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng sanh. Tâm không pháp diệt không nghĩa sanh được.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Tâm không pháp sanh là diệt được chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng được. Tâm không pháp sanh không nghĩa diệt được.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Tâm không pháp sanh diệt là sanh diệt được chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng được. Tâm không pháp sanh diệt, không nghĩa sanh diệt được.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Nếu pháp đã diệt, diệt nữa được chăng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng được. Nếu pháp đã diệt, chẳng thể diệt nữa.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Nếu pháp đã sanh, sanh nữa được chăng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng được. Nếu pháp đã sanh, chẳng thể sanh nữa.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Thật tánh các pháp có sanh diệt chăng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng có. Thật tánh các pháp không sanh không diệt.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Tâm trụ là như tâm chơn như chăng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Như vậy. Như tâm chơn như, tâm trụ như thế.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Nếu tâm trụ như chơn như, tâm này là như chơn như thật tế tánh thường trụ chăng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng thường. Tâm này chẳng như chơn như thật tế tánh ấy thường trụ.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Chơn như các pháp rất sâu thẳm chăng? Thiện Hiện thưa

rằng: Bạch Thế Tôn! Như vậy. Chơn như các pháp rất là sâu thẳm.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Tức chơn như là tâm chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng phải.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Là chơn như có tâm chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng có.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Tức tâm là chơn như chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng phải.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Là tâm có chơn như chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng có.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Chơn như là năng thấy chơn như chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng thấy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Ngươi vì thấy có thật chơn như chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng thấy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát năng hành như thế là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chẳng? Thiện Hiện thưa

rằng: Bạch Thế Tôn! Như vậy. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát năng hành như thế là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát năng hành như thế là hành chỗ nào?

Thiện Hiện thưa rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát năng hành như thế đều không chỗ hành. Sở dĩ vì sao? Vì nếu Bồ-tát Ma-ha-tát năng hành như thế, trọn chẳng thấy có năng hành, sở hành, thời hành, chỗ hành, vì các pháp hiện hành đều chẳng chuyển vậy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm là chỗ nào hành? Thiện Hiện thưa rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm hành thắng nghĩa đế, vì trong ấy không có tất cả phân biệt vậy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đối thắng nghĩa đế là lấy tướng chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng lấy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, đối thắng nghĩa đế tuy chẳng lấy tướng mà

hành tướng chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng hành.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Bồ-tát Ma-ha-tát ấy đối thắng nghĩa đế là hoại tướng chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng hoại.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Bồ-tát Ma-ha-tát ấy đối thắng nghĩa đế là khiến tướng chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng khiến.

Phật bảo: Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát ấy khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, đối thắng nghĩa đế nếu chẳng hoại tướng cũng chẳng khiến tướng, làm sao năng dứt được tướng lấy tướng?

Thiện Hiện thưa rằng: Bồ-tát Ma-ha-tát này khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chẳng khởi nghĩ này: “Ta nay hoại tướng, ta nay khiến tướng, dứt tướng lấy tướng, cũng chẳng tu học đạo dứt tướng tướng”. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi tinh siêng tu hạnh Bồ-tát, tu đạo dứt tướng, bấy giờ tất cả Phật pháp chưa viên mãn, phải rơi Thanh văn hoặc bậc Độc giác.

Bạch Thế Tôn! Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên phương tiện khéo léo rất thù thắng, mặc dù đối các

**tướng và tướng lấy tướng rất biết tội lỗi mà chẳng
hoại đoạn, mau chứng vô tướng. Vì có sao? Vì tất
cả Phật pháp chưa được viên mãn vậy.**

**Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như
ngươi đã nói.**

**Bấy giờ, Xá-lợi-tử hỏi cụ thọ Thiện Hiện rằng:
Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát trong mộng tu không, vô
tướng, vô nguyện ba môn giải thoát, đối Bát-nhã
Ba-la-mật-đa sâu thẳm có thêm ích chăng?**

**Thiện Hiện đáp rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi
giác tu ba môn giải thoát đây, đối Bát-nhã Ba-la-
mật-đa sâu thẳm có thêm ích ấy, kia tu trong mộng
cũng có thêm ích. Vì có sao? Vì Phật nói mộng giác
không sai khác vậy.**

**Xá-lợi-tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát đã đắc Bát-
nhã Ba-la-mật-đa, khi giác tu hành Bát-nhã Ba-la-
mật-đa sâu thẳm đã gọi an trụ Bát-nhã Ba-la-mật-
đa sâu thẳm, Bồ-tát Ma-ha-tát này trong mộng tu
hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm cũng gọi an
trụ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm. Ba môn giải
thoát đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm cũng
năng tăng ích cũng lại như thế, hoặc mộng hoặc giác
nghĩa không khuyết giảm.**

Khi ấy, Xá-lợi-tử hỏi Thiện Hiện rằng: Nếu các thiện nam tử thiện nữ nhân thấy trong mộng gây nghiệp vì có tăng ích hoặc tổn giảm chăng?

Thiện Hiện đáp rằng: Phật nói tất cả pháp đều như mộng chỗ thấy. Nếu mộng gây nghiệp không tăng giảm ấy, khi giác sở gây nghiệp cũng lẽ không tăng giảm. Nhưng ở trong mộng sở gây nghiệp không thắng tăng giảm, cần đến khi giác nhớ tưởng phân biệt trong mộng đã gây mới khiến nghiệp kia thành thắng tăng giảm. Như người trong mộng giết mạng người khác rồi, sau khi tỉnh giấc nhớ tưởng phân biệt rất tự mừng vui, nghiệp ấy bèn tăng; hoặc rất ăn năn xấu hổ, nghiệp kia bèn giảm.

Khi ấy, Xá-lợi-tử bảo Thiện Hiện rằng: Có người khi giác giết mạng người khác rồi, sau đến trong mộng hoặc tự mừng khoái, hoặc rất ăn năn khiến nghiệp khi giác có tăng giảm chăng?

Thiện Hiện đáp rằng: Cũng có tăng giảm, nhưng tăng giảm kia chẳng bằng khi giác, trong tâm rõ ràng sở tác hơn vậy.

Khi ấy, Xá-lợi-tử hỏi Thiện Hiện rằng: Việc không sở duyên hoặc nghĩ hoặc nghiệp đều chẳng sanh được, cần có sở duyên nghĩ nghiệp mới khởi. Trong mộng nghĩ nghiệp, duyên nào mà sanh?

Thiện Hiện đáp rằng: Như vậy, như vậy. Hoặc mộng hoặc giác, việc không sở duyên nghĩ nghiệp chẳng sanh, cần có sở duyên nghĩ nghiệp mới sanh. Vì có sao? Xá-lợi-tử! Cần đối trong pháp thấy nghe hay biết có giác huệ chuyển, do đấy khởi nhiễm hoặc lại khởi tịnh. Nếu không các pháp thấy nghe hay biết, không giác huệ chuyển, cũng không nhiễm tịnh. Do đấy nên biết, hoặc mộng hoặc giác có việc sở duyên nghĩ nghiệp mới khởi, không việc sở duyên nghĩ nghiệp chẳng khởi.

Khi ấy, Xá-lợi-tử hỏi Thiện Hiện rằng: Phật nói sở duyên đều là tự tánh, làm sao nói được việc có sở duyên nghĩ nghiệp mới khởi, việc không sở duyên nghĩ nghiệp chẳng khởi?

Thiện Hiện đáp rằng: Mặc dù các nghĩ nghiệp và việc sở duyên đều là tự tánh, mà do tự tâm lấy tướng phân biệt, thi thiết thế tục nói có sở duyên. Bởi sở duyên đây khởi các nghĩ nghiệp. Như nói vô minh làm duyên sanh hành, hành làm duyên sanh thức thấy, đều do tâm lấy tướng phân biệt nói có sở duyên, chẳng thật có tánh.

Khi ấy, Xá-lợi-tử bảo Thiện Hiện rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát trong mộng hành thí, thí rồi hỏi hướng Vô thượng Bồ-đề, Bồ-tát Ma-ha-tát này là

thật đem thí hỏi hướng Vô thượng Phật Bồ-đề chẳng?

Thiện Hiện trả lời: Từ Thị Bồ-tát đã lâu nhận được ký Đại Bồ-đề, còn buộc một đời định sẽ làm Phật, khéo giỏi thù đáp tất cả nạn vấn, hiện ở hội đây nên thỉnh hỏi Ngài, Bồ Xứ Từ Tôn định sẽ vì đáp.

Khi ấy, Xá-lợi-tử như lời Thiện Hiện, cung kính thỉnh hỏi Từ Thị Bồ-tát. Khi đó Từ Thị Bồ-tát bảo lại Thiện Hiện rằng: Tôn giả đã nói Từ Thị Bồ-tát giải đáp nghĩa đây, những gì gọi là Từ Thị Bồ-tát vì gọi giải đáp? Vì sắc giải đáp hay thọ tướng hành thức giải đáp? Vì hiển giải đáp hay hình giải đáp? Vì sắc không giải đáp hay thọ tướng hành thức không giải đáp ư? Vả danh Từ Thị chẳng giải đáp. Sắc cũng chẳng giải đáp, thọ tướng hành thức cũng chẳng giải đáp. Hiển cũng chẳng giải đáp, hình cũng chẳng giải đáp. Sắc không cũng chẳng giải đáp, thọ tướng hành thức không cũng chẳng giải đáp.

Sở dĩ vì sao? Vì tôi trọn chẳng thấy có pháp năng đáp, có pháp sở đáp, chỗ đáp, thời đáp và do đây đáp đều cũng chẳng thấy. Tôi trọn chẳng thấy có pháp năng ký, có pháp sở ký, chỗ ký, thời ký và do đây ký đều cũng chẳng thấy. Vì có sao? Vì tất cả

pháp bản tánh đều không, trọn vô sở hữu, không hai không riêng, gạn tìm rốt ráo bất khả đắc vậy.

Khi ấy, Xá-lợi-tử hỏi Từ Thị Bồ-tát rằng: Pháp nhân giả đã nói là như sở chứng chẳng?

Từ Thị Bồ-tát nói: Pháp tôi đã chứng chẳng phải như đã chứng. Sở dĩ vì sao? Vì pháp tôi đã chứng chẳng thể nói vậy.

Lại, Xá-lợi-tử! Tôi trọn chẳng thấy có tự tánh pháp đã chứng khá được như tâm đã nghĩ, như lời đã nói.

Lại, Xá-lợi-tử! Tự tánh các pháp chẳng thân chạm được, chẳng lời nêu được, chẳng ý nghĩ được. Vì có sao? Xá-lợi-tử! Vì tất cả pháp không có tự tánh vậy.

Khi ấy, Xá-lợi-tử khởi nghĩ này rằng: Từ Thị Bồ-tát giác huệ sâu thẳm, đêm dài tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm mới nói được như thế!

Bấy giờ, Phật bảo Xá-lợi-tử rằng: Lòng người đã nghĩ Từ Thị Bồ-tát giác huệ sâu thẳm, đêm dài tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm mới nói được như thế ấy. Xá-lợi-tử! Như người đã nghĩ.

Lại, Xá-lợi-tử! Nơi ý hiểu sao? Người do pháp ấy thành A-la-hán, vì thấy pháp ấy là nói được chẳng? Xá-lợi-tử thưa: Bạch Thế Tôn! Chẳng được.

Phật bảo: Xá-lợi-tử! Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm sở chứng pháp tánh cũng lại như thế, chẳng thể tuyên nói.

Lại, Xá-lợi-tử! Bồ-tát Ma-ha-tát này chẳng khởi nghĩ đây: “Ta do pháp này đối Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề đã được nhận ký, nay được nhận ký, sẽ được nhận ký”. Chẳng khởi nghĩ này: “Ta do pháp đây sẽ chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề”. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát năng hành như thế là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát năng hành như thế chẳng sanh nghi ngờ rằng ta đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề là được chẳng được. Chỉ khởi nghĩ này: “Ta siêng tinh tiến quyết định được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, vì đã đối Bồ-đề được thắng lực vậy”. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát năng hành như thế là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Lại, Xá-lợi-tử! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm nghe pháp thẳm sâu chẳng kinh chẳng e, chẳng sợ chẳng hãi, chẳng chìm chẳng đắm, đối được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề cũng không sợ hãi, quyết định tự biết ta sẽ chứng vậy.

Lại nữa, Xá-lợi-tử! Các Bồ-tát này nếu ở chỗ đồng nội có thú dữ cũng không sợ hãi. Sở dĩ vì sao? Các Bồ-tát này vì muốn nhiều ích các hữu tình, nên năng xả tất cả sở hữu nội ngoại, hằng khởi nghĩ này: “Nếu có ác quỷ và ác thú thấy muốn nuốt thân ta, ta sẽ thí cho khiến kia sung túc. Do căn lành đây ta Bồ thí Ba-la-mật-đa chóng được viên mãn, mau gần Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Ta phải siêng tu chánh hạnh như thế, khi chứng được Vô thượng Chánh đẳng giác, trong cõi Phật ta được không tất cả bàng sanh, quỷ đói”.

Lại, Xá-lợi-tử! Các Bồ-tát này nếu ở chỗ đồng nội có ác tặc cũng không sợ hãi. Sở dĩ vì sao? Vì các Bồ-tát này muốn nhiều ích các hữu tình nên năng xả tất cả sở hữu nội ngoại vui tu các lành, đối thân mạng của không điều đoái luyến keo rít. Hằng khởi nghĩ này: “Nếu các hữu tình đưa đến cướp đoạt các của cải ta, ta phải cung kính vui mừng thí cho. Hoặc có nhân đây hại thân mạng ta, ta trợn đối kia chẳng sanh giận dữ, cũng chẳng phát sanh ác thân ngữ ý. Do nhân duyên đây khiến ta Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn Ba-la-mật-đa chóng được viên mãn, mau gần Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Ta phải siêng tu chánh hạnh như thế, khi chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, trong cõi Phật ta được không

tất cả cướp hại oán tặc, vì cội Phật ta cực thanh tịnh vậy, cũng không các thứ ác khác”.

Lại, Xá-lợi-tử! Các Bồ-tát này nếu ở chỗ đồng nội không nước cũng không sợ hãi. Sở dĩ vì sao? Vì lẽ pháp Bồ-tát là vậy, không sợ hãi. Hằng khởi nghĩ này: “Ta phải cầu học pháp dứt khát ái cho các hữu tình, chẳng nên đối đây mà sanh sợ hãi. Giả sử ta vì bởi khát ngật đây mạng chung, đối các hữu tình tất chẳng bỏ lìa tác ý đại bi thí nước diệu pháp: Lạ thay, bậc phước! Các hữu tình này cư trú thế giới như đây không nước, ta phải siêng tu chánh hạnh như thế, khi chứng được Vô thượng Chánh đẳng giác, trong cội Phật ta được không tất cả đồng nội cháy khát thiếu nước như thế. Ta phải phương tiện khuyên các hữu tình tu nghiệp thắng phước, tùy ở chỗ nào đều khiến nước đầy đủ tám công đức. Ta do vững mạnh tinh tiến phương tiện giáo hóa tất cả hữu tình, do nhân duyên đây khiến ta Tinh tiến Ba-la-mật-đa chóng được viên mãn, mau gần Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề”.

Lại, Xá-lợi-tử! Các Bồ-tát này ở nước đói kém cũng không sợ hãi. Sở dĩ vì sao? Vì các Bồ-tát này mặc áo giáp công đức dũng mạnh tinh tiến, nghiêm tịnh cội Phật, khởi nguyện này rằng: “Khi sẽ chứng Vô thượng Chánh đẳng giác, trong cội Phật ta được không tất cả đói kém như thế, các loại hữu tình đầy

đủ vui sướng, tùy ý dùng gì ứng nghĩ tức có, như trên các trời nghĩ gì đều được. Ta phải phát khởi vững mạnh tinh tiến khiến các hữu tình phát nguyện đầy đủ: Tất cả thời xứ, tất cả hữu tình đối tất cả các thứ của cải giúp sự sống không bị thiếu thốn”.

Lại, Xá-lợi-tử! Các Bồ-tát này gặp thời tật dịch cũng không sợ hãi. Sở dĩ vì sao? Vì các Bồ-tát này hằng quán sát kỹ không pháp gọi bệnh, cũng không có pháp khá gọi kẻ bệnh, tất cả đều không, chẳng nên sợ hãi. Ta phải siêng tu chánh hạnh, khi chứng Vô thượng Chánh đẳng giác, trong cõi Phật ta các loại hữu tình được không tất cả tai nạn tật dịch, tinh tiến tu hành chánh hạnh thù thắng.

Lại, Xá-lợi-tử! Các Bồ-tát này nếu nghĩ Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề trải lâu mới được, chẳng nên sợ hãi. Sở dĩ vì sao? Vì khoảng trước kiếp số tuy có vô lượng mà nhất tâm vọi nhớ nghĩ phân biệt chứa nhóm thành được; kiếp số khoảng sau nên biết cũng vậy. Thế nên, Bồ-tát chẳng nên đổi trong ấy sanh tưởng lâu xa mà bảo Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề cần trải qua thời gian lâu dài mới là chứng được, bèn sanh sợ hãi. Vì có sao? Vì kiếp số khoảng trước khoảng sau dài ngắn đều một sát na tâm tương ưng vậy. Như thế, Xá-lợi-tử! Bồ-tát Ma-ha-tát tuy nghe trải lâu mới chứng Vô thượng Chánh

đẳng Bồ-đề, mà đối trong ấy quán sát kỹ chắc chẳng sanh sợ hãi.

Lại, Xá-lợi-tử! Nếu các Bồ-tát tất cả thấy nghe hay biết đối các pháp đáng sợ hãi chẳng sanh sợ hãi, nên biết mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Vậy nên, Xá-lợi-tử! Bồ-tát Ma-ha-tát muốn mau chứng được sở cầu Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, nên theo Không giáo chơn tịnh của Như Lai, mặc giáp công đức tinh siêng tu học, đối tất cả pháp chẳng nên sợ hãi.

HỘI THỨ TƯ

Phẩm

TRỜI CĂNG-GIÀ

Thứ 20

Trong hội bảy giờ có một Thiên nữ tên Trời Căng-già, từ tòa đứng dậy cúi đầu chân Phật, lệch che vai tả, gối hữu chấm đất, chấp tay hướng lên Phật thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Tôi ở chỗ đây cũng không sợ hãi, đối trong các pháp cũng không nghi ngờ. Đời vị lai tôi cũng vì hữu tình nói pháp không sợ hãi không nghi ngờ!

Bảy giờ, Thế Tôn tức liền cười mỉm, từ điện môn phóng ra ánh sáng sắc vàng soi khắp mười phương vô biên thế giới, trở lại cõi Phạm thể hiện thần thông lớn, lần đến bên Phật, quanh hữu ba vòng, làm thần biến rồi vào trong đỉnh Phật.

Khi ấy, Trời Căng-già xem việc đây rồi vui mừng nhảy nhót, lấy hoa diêu kim chí thành cung kính rải lên Như Lai. Vì thần lực Phật khiến hoa vàng đây vọt lên trên không, bay rồi rít rục rở mà trụ.

Khi ấy, A-nan-đà thấy nghe đây rồi, từ tòa đứng dậy đánh lễ chân Phật, lệch che vai tả, gối hữu chấm đất, chấp tay cung kính thưa rằng: Bạch Thế

Tôn! Nhân nào duyên gì hiện cười mủm mĩm, Phật hiện mĩm cười chẳng phải không có nhân duyên?

Bấy giờ, Thế Tôn bảo Khánh Hỷ rằng: Nay Thiên nữ này ở đời vị lai sẽ thành Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, kiếp danh Tinh Tú, Phật hiệu Kim Hoa.

Khánh Hỷ phải biết: Nay Thiên nữ đây tức là thọ nữ thân rốt sau. Xả thân đây rồi bèn thọ nam thân, tận đời vị lai chẳng còn làm nữ nữa. Từ đây chết rồi sanh ở thế giới khả ái phương Đông, chỗ Như Lai Bất Động. Ở cõi Phật kia siêng tu phạm hạnh. Đây nữ kia nam danh tự Kim Hoa. Từ thế giới Phật Bất Động chết rồi, lại sanh phương khác thế giới có Phật. Từ một nước Phật tới một nước Phật, thường chẳng xa lìa chư Phật Thế Tôn. Như vua Chuyển luân, từ một đài quán đến một đài quán, cho đến mạng chung chân chẳng đứng đất. Kim Hoa Bồ-tát cũng lại như thế, từ một cõi Phật đến một cõi Phật, cho đến Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, tùy sanh chỗ nào thường chẳng lìa Phật.

Khi ấy, A-nan-đà khởi nghĩ thầm này: Kim Hoa Bồ-tát khi sẽ làm Phật chắc cũng tuyên nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm. Chúng Bồ-tát Ma-ha-tát hội kia số ấy nhiều ít, lẽ như chúng Bồ-tát hội Phật nay?

Phật biết kia nghĩ, bảo Khánh Hỷ rằng: Như vậy, như vậy. Như người đã nghĩ. Kim Hoa Bồ-tát khi sẽ làm Phật cũng vì chúng hội tuyên nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế. Chúng Bồ-tát Ma-ha-tát hội kia số ấy nhiều ít cũng như chúng Bồ-tát hội Phật ngày nay.

Khánh Hỷ phải biết: Kim Hoa Bồ-tát khi sẽ làm Phật, đệ tử Thanh văn kẻ được Niết-bàn số ấy rất nhiều chẳng thể xưng kể, nghĩa là chẳng thể đếm hoặc trăm hoặc ngàn hoặc trăm ức thấy, chỉ thể nói tổng là vô lượng vô biên.

Khánh Hỷ phải biết: Kim Hoa Bồ-tát khi sẽ làm Phật cõi ấy không có ác thú ác quỷ, cũng không nạn oán tặc thiếu nước đói kém tật dịch thấy.

Khánh Hỷ phải biết: Kim Hoa Bồ-tát khi sẽ chứng Vô thượng Chánh đẳng giác, hữu tình cõi kia không các sợ hãi và không các thứ tai hoạn tội lỗi.

Bấy giờ, Khánh Hỷ lại thưa Phật rằng: Nay Thiên nữ đây trước ở Phật nào sơ phát tâm Vô thượng Chánh đẳng giác, trồng các căn lành hồi hướng phát nguyện? Phật bảo: Khánh Hỷ! Nay Thiên nữ đây trước ở chỗ Phật Nhiên Đăng quá khứ sơ phát tâm Vô thượng Chánh đẳng giác, trồng các căn lành hồi hướng phát nguyện. Bấy giờ cũng đem

hoa vàng rải lên Phật, cầu chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Khánh Hỷ phải biết: Ta ở chỗ Phật Nhiên Đăng quá khứ, đem năm cọng hoa dâng rải lên Phật kia, hồi hướng phát nguyện. Bấy giờ bèn được Vô sanh pháp nhẫn. Nhiên Đăng Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác biết Ta căn thực, cho Ta nhận ký rằng: “Người ở đời sau sẽ được làm Phật hiệu là Năng Tịch, cõi tên Kham Nhẫn, kiếp hiệu là Hiền”.

Bấy giờ, Thiên nữ nghe Phật trao Ta ký Đại Bồ-đề, vui mừng nhảy nhót, liền đem hoa vàng dâng rải lên Phật, bèn phát tâm Vô thượng Chánh đẳng giác, trông các căn lành hồi hướng phát nguyện rằng: “Khiến tôi đời sau đối Bồ-tát này khi sẽ làm Phật, cũng như nay Phật hiện tiền, trao tôi ký Đại Bồ-đề”. Nên Ta ngày nay cho kia nhận ký.

Bấy giờ, Khánh Hỷ vui mừng nhảy nhót, lại thưa Phật rằng: Nay Thiên nữ đây lâu phát tâm Vô thượng Chánh đẳng giác, trông các căn lành hồi hướng phát nguyện, nay được thành thực, vậy nên Như Lai trao ký cho kia?

Phật bảo: Khánh Hỷ! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Kia căn lành đã thực, nên Ta trao kia ký Đại Bồ-đề.

HỘI THỨ TƯ

Phẩm

GIÁC VIỆC MA

Thứ 21 - 1

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, các Bồ-tát Ma-ha-tát làm sao tập không, làm sao hiện vào Không tam-ma-địa?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm nên quán sắc không, nên quán thọ tướng hành thức không. Khi khởi quán đây chẳng cho tâm loạn. Nếu tâm chẳng loạn thời chẳng thấy pháp. Nếu chẳng thấy pháp thời chẳng tác chứng.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Như Thế Tôn nói, các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm nên quán pháp không mà chẳng tác chứng. Làm sao Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm trụ Không đẳng trì mà chẳng tác chứng?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm khi quán pháp không, trước khởi nghĩ này: “Ta nên quán pháp các tướng đều không, chẳng nên tác chứng. Ta

vì học nên quán các pháp không, chẳng vì chứng quán các pháp không. Nay là thời học chẳng vì thời chứng”.

Bồ-tát Ma-ha-tát này khi chưa vào định, buộc tâm nơi cảnh, nhiếp thọ Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng phải vào ngôi định buộc tâm nơi cảnh, nhiếp thọ Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Bồ-tát Ma-ha-tát này với khi như thế chẳng lui tất cả phần pháp Bồ-đề, chẳng chứng lậu tận. Sở dĩ vì sao? Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên trí huệ rộng lớn như thế, khéo trụ pháp không và tất cả chủng phần pháp Bồ-đề, hằng khởi nghĩ này: “Thời nay nên học, chẳng nên tác chứng”.

Thiện Hiện phải biết: Nếu khi Bồ-tát Ma-ha-tát trụ Không tam-ma-địa mà chẳng chứng không, khi ấy Bồ-tát Ma-ha-tát cũng trụ Vô tướng tam-ma-địa mà chẳng chứng vô tướng. Sở dĩ vì sao? Vì Bồ-tát Ma-ha-tát này trọn nên căn lành bền tịnh thù thắng, thường khởi nghĩ này: “Thời nay nên học, chẳng nên tác chứng. Nay nên nhiếp thọ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, đối tất cả pháp quán không vô tướng, viên mãn tất cả phần pháp Bồ-đề, thời nay chẳng nên chứng nơi thật tế”.

Do nhân duyên đây Bồ-tát Ma-ha-tát này chẳng rơi Thanh văn và bậc Độc giác, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Thiện Hiện! Ví như có người oai mãnh mạnh dũng đứng chỗ vững chắc khó nổi lay động, hình sắc đoan nghiêm nhiều người ưa thấy, đủ nhiều công đức giới hạnh tối thắng, thông huệ khéo lời, giỏi hay thù đối, đủ biện đủ hành, biết chỗ biết thời, đối binh cơ kỹ thuật học đến rốt ráo, chỗ đề phòng vững chắc, năng xô ngã nhiều kẻ địch. Tất cả kỹ năng đều giỏi trọn nên, các chỗ công xảo học đến cùng tận. Đủ nhớ huệ hành, dung nghi mạnh dũng. Đối các kinh điển được không chỗ sợ, đủ từ đủ nghĩa, có thể lực lớn. Nhánh thân thể không khuyết, các căn viên mãn. Dòng họ của cải không chẳng đầy đủ, nhiều người kính phục, thấy đều ngưỡng mộ. Ra làm các việc đều được thành xong. Vì sự nghiệp giỏi nên thi công ít mà thu lời nhiều. Do nhân duyên đây giàu có của báu, năng thiện cấp thí cho nhiều loại hữu tình: kẻ đáng cúng dường, năng cúng dường đó, kẻ nên cung kính năng cung kính đấy, kẻ đáng tôn trọng năng tôn trọng đó, kẻ đáng khen ngợi năng khen ngợi đó.

Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Người kia do đây bội tăng vui mừng nhảy nhót, sung sướng hết lòng,

tự mừng thầm chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Như thế. Bạch Thiện Thệ! Như thế.

Phật bảo: Thiện Hiện! Người mạnh dũng kia trọn nên sự nghiệp đại hưng thịnh như: Vì có nhân duyên phải đem cha mẹ vợ con quyến thuộc đi đến phương khác. Giữa đường trải qua đồng nội mênh mông, trong ấy có nhiều hiểm nạn ác thú oán tặc oan gia ẩn núp các việc đáng sợ hãi. Bà con lớn nhỏ không ai chẳng kinh hoàng. Người ấy tự cậy nhiều các kỹ thuật, oai mãnh dũng mạnh, thân ý thản nhiên, yên ủi cha mẹ vợ con quyến thuộc rằng chớ có lo sợ, tất không xảy khổ nạn đâu, mau qua đồng nội đến chỗ yên ổn.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Trong đồng nội đây oán hại hiện khởi, người kia đã đủ mạnh dũng, tài năng, thương yêu tôn thân, sẵn có các khí trượng mà bỏ cha mẹ vợ con quyến thuộc riêng thoát tự thân khỏi hiểm nạn chẳng?

Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng bỏ. Sở dĩ vì sao? Kia nhiều tài giỏi, năng ở đồng nội hóa làm binh trượng mạnh dũng tinh bén, gặp các oán địch khiến kia thấy đó tự nhiên lui tan; mà bỏ thân ái riêng thoát tự thân khỏi chỗ hiểm nạn, không có lẽ ấy. Nhưng tráng sĩ kia khi giữa đồng nội đối ác thú oán tặc không ý gia hại. Sở dĩ vì sao? Vì

tự cậy oai mạnh, đủ các tài giỏi không sợ hãi vậy. Bạch Thế Tôn! Người kia dùng thuật khéo léo đem các bà con qua đồng nội hiểm, không bị tổn hại, chắc đến làng thành hoặc vương đô lớn là chỗ yên vui.

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát cũng lại như thế, thương các loại hữu tình bị khổ sanh tử, buộc niệm an trụ từ bi hỷ xả, nhiếp thọ Bát-nhã Ba-la-mật-đa căn lành thù thắng, phương tiện khéo léo như Phật đã dạy, đem các công đức hồi hướng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Mặc dù tu không, vô tướng, vô nguyện mà đối thật tế không tâm tác chứng, chẳng rơi Thanh văn và bậc Độc giác.

Sở dĩ vì sao? Vì các Bồ-tát này đủ thế lực lớn, tinh tiến vững vàng, nhiếp thọ Bát-nhã Ba-la-mật-đa căn lành thù thắng, phương tiện khéo léo, thế chẳng nói bỏ tất cả hữu tình. Do đây định yên ổn không khó, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Thiện Hiện phải biết: Nếu khi Bồ-tát lòng từ thương nghĩ tất cả hữu tình, duyên các hữu tình muốn thí an vui. Khi ấy, Bồ-tát vượt loại phiền não, cũng vượt loại ma và bậc Nhị thừa. Mặc dù trụ tam-

ma-địa mà chẳng đến lậu tận. Tuy khéo tập không mà chẳng tác chứng.

Thiện Hiện phải biết: Nếu khi Bồ-tát năng khéo an trụ không giải thoát môn, khi ấy Bồ-tát đối định vô tướng cũng năng an trụ, mà với trong ấy phương tiện khéo léo chẳng chứng vô tướng. Do nhân duyên đây vượt bậc Nhị thừa, tất tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Thiện Hiện phải biết: Như chim sí mạnh bay bổng hư không, liệng quanh tự tại lâu mà chẳng rơi rớt, tuy nướng không dạo giỡn mà chẳng trụ không, cũng chẳng bị hư không làm câu ngại. Nên biết Bồ-tát cũng lại như thế, tuy tập không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn mà chẳng trụ không, vô tướng, vô nguyện. Cho đến Phật pháp chưa cực viên mãn, quyết chẳng nướng kia hết hẳn các lậu.

Thiện Hiện phải biết: Như có kẻ tráng phu giỏi thạ nghề bắn, muốn tỏ tài mình ngửa bắn hư không. Vì muốn khiến tên trong không chẳng rơi xuống đất, lại đem tên sau bắn đuôi tên trước. Bắn như thế mãi lâu nhiều thời gian tên tên nối nhau chẳng cho rơi xuống. Nếu muốn cho rơi bèn ngưng tên sau. Bấy giờ các tên mới rơi xuống lẹ. Nên biết Bồ-tát cũng lại như thế, hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm nhiếp thọ phương tiện khéo léo thù thắng,

cho đến Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, căn lành nhân hạnh chưa đều thành thực quyết chẳng giữa đường chứng nơi thật tế. Nếu khi Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề nhân hạnh căn lành tất cả thành thực, bấy giờ Bồ-tát mới chứng thật tế, bèn được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Vậy nên, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, nhiếp thọ phương tiện khéo léo thù thắng đều nên như thế, đối pháp tánh sâu thẳm quán sát kỹ chắc, nếu các Phật pháp chưa cực viên mãn chẳng nên tác chứng.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát rất là hiếm có, năng làm việc khó. Nghĩa là tuy hành không mà chẳng trụ không, tuy vào định không mà chẳng chứng thật tế.

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Sở dĩ vì sao? Vì các Bồ-tát này thề chẳng nói bỏ các loại hữu tình. Nghĩa là phát diệu nguyện thù thắng như vậy: “Nếu các hữu tình chưa được giải thoát, ta quyết chẳng bỏ căn lành gia hạnh”.

Thiện Hiện phải biết: Các Bồ-tát này do khởi tâm rộng lớn như thế, nên vì muốn giải thoát tất cả hữu tình, mặc dù dẫn phát không, vô tướng, vô

nguyện ba tam-ma-địa mà do nhờ nhiếp thọ phương tiện khéo léo chẳng chứng thật tế.

Sở dĩ vì sao? Vì các Bồ-tát này được phương tiện khéo léo hộ trì vậy, nên thường khởi nghĩ này: “Ta trọn chẳng bỏ tất cả hữu tình mà tới viên tịch”. Nhờ khởi nghĩ phương tiện khéo léo đây, nên ở trung gian chẳng chứng thật tế.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu các Bồ-tát đổi chỗ sâu thẳm hoặc đã quán sát, hoặc sẽ quán sát, nghĩa là không, vô tướng, vô nguyện đẳng trì ba môn giải thoát chỗ sở hành, các Bồ-tát này hằng khởi nghĩ đây: “Hữu tình đêm dài khởi tướng hữu tình, hành hữu sở đắc, dẫn sanh các thứ tà ác kiến thú, lộn quanh sanh tử, chịu khổ vô cùng. Ta vì dứt tà ác kiến thú kia nên cầu Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, vì các hữu tình thuyết không pháp sâu thẳm khiến dứt chấp kia, ra khỏi sanh tử”. Vậy nên, tuy học không giải thoát môn mà ở trung gian chẳng chứng thật tế.

Thiện Hiện phải biết: Các Bồ-tát này nhờ khởi nghĩ phương tiện khéo léo đây, tuy ở trung gian chẳng chứng thật tế mà chẳng lui mất bốn định vô lượng.

Sở dĩ vì sao? Vì các Bồ-tát này được Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo nhiếp

thọ, nên bội tăng bạch pháp, các căn bén dần, nhánh lực giác đạo lại càng tăng thêm.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát này hằng khởi nghĩ đây: “Hữu tình đem dài hành trong các tướng, khởi nhiều thứ chấp, do đây lăn quanh chịu khổ vô cùng. Ta vì dứt chấp các tướng kia nên cầu Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, vì các hữu tình thuyết pháp vô tướng khiến dứt chấp tướng, ra khỏi khổ sanh tử”. Do đây hằng vào vô tướng đẳng trì.

Thiện Hiện phải biết: Các Bồ-tát này nhờ trước trọn nên phương tiện khéo léo và sở khởi nghĩ, tuy hằng hiện vào vô tướng đẳng trì, mà ở trung gian chẳng chứng thật tế. Tuy ở trung gian chẳng chứng thật tế mà chẳng lui mất từ bi hỷ xả và các định khác.

Sở dĩ vì sao? Vì các Bồ-tát này được Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo nhiếp thọ nên bội tăng bạch pháp, các căn bén dần, nhánh lực giác đạo lại càng tăng thêm.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát này hằng khởi nghĩ đây: “Hữu tình đem dài nơi tâm thường khởi tướng thường, tướng lạc, tướng ngã, tướng tịnh. Do đây dẫn sanh điên đảo chấp trước, lộn quanh sanh tử, chịu khổ vô cùng. Ta vì dứt bốn điên đảo kia, nên phải cầu Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, vì các

hữu tình thuyết pháp không điên đảo. Nghĩa là nói sanh tử, vô thường, vô lạc, vô ngã, vô tịnh, duy có Niết-bàn nhiệm mầu vắng lặng, đầy đủ các thứ công đức chơn thật”. Do đây hăng vào vô nguyên đẳng trì.

Thiện Hiện phải biết: Các Bồ-tát này nhờ trước trọn nên phương tiện khéo léo và sở khởi nghĩ, tuy hăng hiện vào Vô nguyên đẳng trì mà các Phật pháp chưa cực viên mãn, quyết chẳng ở trung gian chứng thật tế. Tuy ở trung gian chẳng chứng thật tế, mà chẳng lui mất từ bi hỷ xả và các định khác.

Sở dĩ vì sao? Vì các Bồ-tát này được Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo nhiếp thọ, nên bội tăng bạch pháp, các căn bén dần, nhánh lực giác đạo lại càng tăng thêm.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát này hăng khởi nghĩ đây: “Hữu tình đem dài trước đã hành hữu sở đắc, nay cũng hành hữu sở đắc. Trước đã hành hữu tướng, nay cũng hành hữu tướng. Trước đã hành điên đảo, nay cũng hành điên đảo. Trước đã hành tướng hòa hợp, nay cũng hành tướng hòa hợp. Trước đã hành tướng hư dối, nay cũng hành tướng hư dối. Trước đã hành tà kiến, nay cũng hành tà kiến. Do đầy lặn quanh chịu khổ vô cùng. Ta vì dứt tội lỗi như thế kia, nên cầu Vô thượng Chánh đẳng

Bồ-đề, vì các hữu tình thuyết pháp sâu thẳm, khiến tội lỗi kia đều dứt trừ hẳn, chẳng còn lộn quanh chịu khổ sanh tử, mau chứng Niết-bàn thường vui chơn tịnh”.

Thiện Hiện phải biết: Các Bồ-tát này do rất thương nghĩ tất cả hữu tình, trọn nên phương tiện khéo léo thù thắng, được Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm nhiếp thọ nên đối pháp tánh sâu thẳm thường muốn quán sát. Nghĩa là không, vô tướng, vô nguyên, vô tác, vô sanh, vô diệt, vô khởi, vô tận, vô tánh, thật tế.

Thiện Hiện phải biết: Các Bồ-tát này trọn nên trí kiến thù thắng như thế, nếu rơi pháp vô tướng vô tác, hoặc trụ ba cõi, đều không có lẽ ấy.

Thiện Hiện phải biết: Các Bồ-tát này trọn nên công đức thù thắng như thế, bỏ các hữu tình mà tới viên tịch, chẳng chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề nhiều ích hữu tình, định không có lẽ ấy.

--- o0o ---